

KERESZTÉNY MAGVETŐ

LX. ÉVF.

1928. JANUÁR—FEBRUÁR

1. FÜZET.

A Keresztény Magvető ünnepe.

I.

Üdvözlöm a Keresztény Magvető LX. kötetét.

Én, aki talán csak egyedül vagyok életben azok közül, akik a „Keresztény Magvető“ bölcsőjénél állottak, nagy örömmel üdvözlöm annak LX-ik kötetét. De hát hogy is alakult ez a folyóirat? 1857-ig csak 4 tanára volt kolozsvári kollégiumunknak: Székely Mózes, Kriza János, Mikó Lőrinc és Kovácsi Antal, de az egyház 1855-ben 2 ifjat, Nagy Lajost és Pap Mózeszt kiküldött külföldi akadémiákra, akik 1857-ben hazajövének, 6 tanára lett a kollégiumnak; 1857-ben ismét 3 ifjat: Buzogány Áront, Ferencz Józsefet és Marosi Gergelyt küldvén ki szintén külföldi akadémiákra. Mikor ezek hazajöttek, 8 tanára lett a kollégiumnak, mert Marosi Gergely Székelykeresztúrra lett kinevezve tanárnak. Ekkor merült fel az a gondolat, hogy jó lenne egy egyházi lapot alapítani, ami különben megelőzőleg is sokaknak volt óhajta. A legnagyobb agitátor ebben Nagy Lajos volt. Az ő felhívására többször összegyűltünk és tanakodtunk egy egyházi lap alapítása és megindítása iránt, de ez nehezen ment, míg végre 1861-ben mégis megjelent a Keresztény Magvető I-ső kötete. A folyóiratnak Kriza adta a nevet, ő döntött a felett is, ami vita tárgya volt, hogy keresztényt vagy keresztényt írjunk s jobb hangzásáért is a keresztényt ajánlotta. A terv az volt, hogy a folyóiratban egyházi beszédeket, ágendákat s általában a gyakorlati papságra szükséges dolgozatokat adunk, más közlemények Függetlenség cím alatt jelennek meg. Így jelent meg a Keresztény Magvető I-ső kötete 1861-ben Kriza János és Nagy Lajos szerkesztése mellett. Ha azóta minden évben megjelent volna, most nem a LX-ik, hanem a LXVII-ik kötet Keresztény Magvetőt kellene üdvözlönnöm. De már a II-ik kötet is csak 1863-ban jelent meg s ezzel szinte meg is akadt, csak Jakab Elek ügybuzgalma és áldo-

zatkészsége mentette meg, mert Kriza és Nagy Lajos lemondottak a szerkesztésről, a kiadási költségekre nem lévén elég fedezet. Ekkor Jakab Elek azt mondta, hogy legalább 5 kötetet mindenesetre adni kell, ő fedezi Szentábrahámi Mihálynak az I-ső kötetben és János Zsigmodnak a II-ik kötetben kiadott életrajzainak költségét. De így is e III-ik kötet csak 1867-ben jelent meg Buzogány Áron és az én szerkesztésem alatt. 1868-ban azonban Buzogányt a kultuszminiszteriumban titkárnak nevezték ki. 1870-ben, tehát most is 2 évi késedelemmel, jelent meg az én és Kovácsi Antal szerkesztésével, de most már kötetenként 4 füzetben, 1871, 1872 és 1873-ban s az egyházi beszédek, ágendák stb. hátratétével és az életrajzoknak, oktatási, iskolai s más hasonló dolgozatoknak előnyt adva, miáltal a folyóirat jelentékenyen emelkedett a fontosságban, mert több író felhasznált abból munkájához adatokat. 1874, 1875 és 1876-ban még én szerkesztettem a Ker. Magvetőt Simén Domokossal, de 1876-ban püspöknek választatván, a szerkesztőségről lemondtam és Simén Domokos Péterfi Dénessel, később Péterfi Kovács Jánossal, 1911-ben pedig Dr. Gál Kelemen Gálfi Lőrincsel lettek a szerkesztők, akik nagy sikerrel és jó eredménnyel szerkesztették a Ker. Magvetőt több éven át, sőt azon gondolkoztak, hogy 6 füzet helyett 12 füzetet adjanak évenként. De jött a világháború, mely leginkább minket, erdélyieket sujtott, mert leszakítottak ezer éves hazánk, Magyarország kebeléről és Romániához csatoltak. Ily viszonyok között egyelőre csak keseregünk, a Magvetővel nem sokat gondolhattunk, amely 3 évre meg is szűnt. Időközben azonban megalakult az Unitárius Irodalmi Társaság, amely 1921. évi okt. 29-én tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a Ker. Magvetőt még áldozatok árán is megjelenteti s tényleg a maga folyóiratának jelentette ki, megválasztotta a szerkesztőket is Dr. Borbély István, Dr. Ferenczy Géza, Dr. Kiss Elek és Vári Albert személyekben. Ezeknek szerkesztése alatt jelent meg aztán 1922-ben a Ker. Magvető 4 füzetben s van folyamatban most is. Adja Isten, hogy többé meg ne szakadjon s a jelen, valamint a jövő szerkesztők is igyekezzenek munkásságukkal a Ker. Magvetőnek nemcsak jó hírnevét megőrizni és fenntartani, hanem fokozni és emelni, hogy legyen egyházunknak és a magyar irodalomnak is számot tevő, nagy becsben álló folyóirata az időknek végéig.

Kolozsvár, 1928. január hó 10-én.

Ferencz József
unitárius püspök.

II.

Hatvan esztendő.

A „Keresztény Magvető“ a jelen füzettel pályafutásának a hatvanadik évébe lépik. Jól esik ez újabbi határkőnél egy pillanatra megállani s visszatekinteni arra a hosszú útra, amely sokszor göröngyös és fáradságos, de mindig kedves és gyönyörűséges volt, mint általában a Jézus igája szokott lenni. Jól esik visszatekinteni, a kútforráshoz, ahonnan bizonytalan útjára elindult az a kis csermely, amely azóta biztos és határozott medret ásott magának. Jól esik néznünk a kicsiny mustármagnak reménykedő elültetését, amely azóta nem csupán szárba szökken, hanem dús lombokat hajtott s áldott gyümölcsöket is termett.

A magyar nemzet élete történetében olyan szomorú emlékeket hagyott osztrák abszolútizmus hosszú éjszakája után földerült tavaszi napnak első csókjára jelent meg a Keresztény Magvető egyházi életünk láthatárán. Megjelenése egyszerű és szerény volt, amint illik általában ahhoz, aki az evangéliumi igazságok elhintésére vállalkozik. Egy lelkes, kicsiny társaságnak, a mai Unitárius Irodalmi Társaság első zsengéjének, a teremtő szava hozza létre s jelöli meg azokat a szűk kereteket, amelyek között a parlagon heverő unitárius ugarat felszaggatni és abba új termő magvakat hinteni lesz hivatása. Célját az 1861-ben kiadott I. kötet Előszavában így jelölik meg: „A közszellemet ébreszteni és ápolni, munkásságra buzdítani az ifjú nemzedéket, szóval: amennyiben lehet, oly élénk, friss élet-tevékenységet idézni elő egyházunkban is, mint ez a jelen felszabadulás nagy napjaiban minden más téren oly vidor lendületet kezdett venni“. És, amint mondják az említett Előszó-ban, ez mintegy isteni újmutatás arra, hogy amit eddig inkább csak a ránk bizott sz kebb körben *élő szó* és példaadás által tevének: a keresztény eszmék, általában az erkölcsileg Szép, Jó és Igaz magvainak vetését s fejlesztését az állandóbb *írás* által szélesebb körben is eszközteni s magánerőink egyesítése által egyik a más s egész egyházközségünket építeni s erősíteni igyekeznénk. Mert — folytatják tovább — éreztük, hogy egyházunkban úgyis, mint egyikében a *magyar* egyházaknak, szükséges sőt halaszthatatlan